

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. ברוכלין המחזירין בעיירות דלא מצי מעכב...עזרא תקן להן ... כדי שיהו תכשיטין מצויין לבנות ישראל ... אבל לאקבועי לא ... ואי צורבא מרבנן הוא אפילו לאקבועי נמי.. 1.
- ב. הנהו דיקולאי דאייתו דיקלאי לבבל ... מעלמא אתו ולעלמא ליזבנו ... אבל בלא יומא דשוקא ... לזבונא בשוקא אבל לאהדורי לא ... זילו זבנו שיעור חיותייכו.....2.
- ג. מי שהיה כותלו סמוך לכותל חברו לא יסמוך לו כותל אחר אא"כ הרחיק ממנו ארבע אמות.....4.
- ד. החלונות בין מלמעלן בין מלמטן בין כנגדן ארבע אמות.....5.
- ה. מי שהיה כותלו סמוך לכותל חברו ברחוק ארבע אמות ונפל לא יסמוך לו כותל אחר אלא אם כן הרחיק ממנו ד' אמות.....5.
- ו. לא שנו אלא כותל גינה אבל כותל חצר אם בא לסמוך סומך ... הא בעיר ישנה הא בעיר חדשה.....5.
- ז. מלמעלן כדי שלא יציץ ויראה מלמטן שלא יעמוד ויראה ומכנגדן שלא יאפיל ... בבא מן הצד ... כמלא רחב חלון ... במדיר את כותלו ... כאן מרוח אחת כאן משתי רוחות.....6.
- ח. מרחיקין את הסולם מן השוכך ארבע אמות כדי שלא תקפוץ הנמייה.....8.
- ט. ואת הכותל מן המזחילה ד' אמות כדי שיהא זוקף את הסולם.....8.
- י. מודי רבי יוסי בגירי דידיה הי"ג זמנין דבהדי דמנח ליה יתבא בחור וקפצה.....9.

דף כב.

א. ברוכלין המחזירין בעיירות דלא מצי מעכב...עזרא תקן להן ... כדי שיהו תכשיטין מצויין לבנות ישראל ... אבל לאקבועי לא ... ואי צורבא מרבנן הוא אפילו לאקבועי נמי

רוכלין המחזירין בעיירות למכור בשמים ותכשיטים לנשים להתקשט בהם, אף על גב אין בני העיר יכולין לעכבן, אפילו לחזר ולסבב במבואות העיר ובבתים על כל הרוצה לקנות ואחר כך לשוב לעירו, ולא מדינא אלא שתקנת

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

עזרא הוא, שיהיו הרוכלין מחזירין כדי שיהיו בשמים ותכשיטין מצויין לבנות ישראל.

ודוקא למכור בשמים ותכשיטין, אבל שאר דברים אין לו רשות לחזר במבואות יותר משאר בני האדם, וכדרך שהתבאר לעל דף כא: וגם אינם רשאים לקבוע מקום בעיר לישוב בה¹, אלא מדעת בני העיר.

ואם תלמיד חכם הוא שרבים צריכין לו או תורתו אומנותו, יכול לקבוע בכל מקום שירצה כדי שלא יטרד מגירסתו.

ומלמד תינוקות דינו כתלמיד חכם לקבוע בכל מקום משום קנאת סופרים תרבה חכמה, כמו שהתבאר לעיל שם, כלומר שמתוך כך יזוהרו המלמדים ליזהר באומנותם, אבל בשאר בעלי אומנויות אין חולקין בין תלמיד חכם לאחר.

ג. הנהו דיקולאי דאייתו דיקלאי לבבל ... מעלמא אתו ולעלמא ליזבנו ... אבל בלא יומא דשוקא ... לזבוני בשוקא אבל לאהדורי לא ... זילו זבנו שיעור חיזתיכו

כבר התבאר לעיל דף כא: שבני עיר אחרת המביאים סחורה² למכור בתוך העיר, יכולים בני העיר לעכב עליהם מלמכור כדרך חנונים, וביום השוק יכולים למכור בשוק גם מעט מעט, אבל לא יחזרו על הפתחים למכור³, ויש אומרים שאף ביום השוק אינם רשאים למכור רק לאנשים הבאים מהחוץ ליום השוק.

¹ עיין במהרי"ק שורש קצ"א שכתב, אם הדין כן ברוכלים כל שכן באחרים שאינן רוכלין, דאינן רשאי לדרור בעיר אחת אם לא ברשות אנשי אותה העיר. סמ"ע יט

² שו"ע סימן קנו סעיף ז, ומשמע שלמכור בסיטונות אין מעכבין עליהם, ובפת"ש סק"ט כתב בשם כנה"ג שאם גם בני העיר מוכרים בסיטונות, יש אומרים שיכולים לעכב על ידם, ובשו"ת משפטי שמואל סימן מט סובר שגם בזה אין יכולים לעכב, דא"כ בטלת משא ומתן מעלמא, עיין שם ובסימן נ, ועי' שו"ת אבני"ז חו"מ סימן מה.

³ שו"ע שם, וכ"כ הרמ"א שם לענין הלואה ברבית לעכו"ם, וכתב בשו"ע ורמ"א שם שאם יש להם מלוה בעיר (ממה שמכרו או הלוו בדרך היתר) מוכרים (או מלוים) כדי פרנסתם עד שיגבו חובם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

לא אסרו לבני עיר אחרת למכור, אלא כשאין תועלת לבני העיר הישראלים, אבל אם יש תועלת ללוקחים, כגון שמוכרים בזול יותר, או סחורה יותר טובה, יש אומרים שאין יכולים למחות.⁴

לא אסרו לבני עיר⁵ אחרת למכור, אלא כשאין תועלת לבני העיר הישראלים⁶, אבל אם יש תועלת ללוקחים, כגון שמוכרים בזול יותר, או סחורה יותר טובה, יש אומרים שאין יכולים למחות.⁷

בזמננו⁸ שיש פותחים צרכניות במחירים מוזלים מאוד, ואם מיועדים לחוג מסוים בלבד⁹ נראה פשוט שאין לעכב עליהם דהוי לטובת אותו צבור.¹⁰

⁴ ברמ"א שם לגבי הלואה ברבית כתב שמותרים להלוות לבני עיירות המתקבצים שם לבא בשוק, וכתב הסמ"ע סק"כ דדוקא בהלואה כתב כן, משום דבהלואה עיקר הרייות הוא לאחר יום השוק, אבל במכירה שהוא דבר התלוי בזמן המכירה מודה הטור שיכול למכור אף לבני, ובב"י נראה שלא הכריע בזה, ומשמע מדבריו שאף לצד שמותר למכור לבני העיר, היינו דוקא כשרוב מצויים שם אינם אנשי המקום, עיין שם. אבל בבאר הגולה כתב שמדברי הר"ף ותוס' ורא"ש משמע שגם במכירה לא הותר אלא לבני השוק, וכ"כ הב"ח, וכן משמע בשו"ת משפטי שמואל סימן מט, ועי' פת"ש שם סק"י. ועי' שו"ת שו"מ מהדו"א ח"א סימן מא בדין ירידים אם מיקרי יום השוק.

⁵ מדברי הרמב"ן בהשגתו על הר"י מיגאש משמע דלאו דוקא בסוחרים הבאים למכור סחורה, אלא ה"ה לקבוע חנות או אומנות כצד חנות, אין יכולים למחות, וצ"ע.

⁶ ברמ"א כתב, ובלבד שיהיו הלוקחים ישראלים, אבל בשביל עכו"ם הנהנים לא, ונראה דהיינו כשכל הנהנים הם עכו"ם, כגון סחורה שאין ישראל לוקחים (עי' להלן בדין הלואה ברבית), אבל כשיש הנאה ללוקחים ישראל, לא איכפת לן שגם עכו"ם נהנים.

⁷ רמ"א סימן קנו סעיף ז, והוא דעת הר"י מיגאש, והביאו הרא"ש והנ"י, שאין יכולים לעכב לתועלתם ולהפסיד ללוקחים ישראל, והרמב"ן חולק, דמה שאמרו בפרק הוהב שמותר להזיל השער, היינו דוקא בבני אותה העיר, אבל בבני עיר אחרת לא,

⁸ פתחי חושן שם הערה יח

⁹ אגב יש לדון בצרכניות לחוג מסוים אם מותר למי שאינו מאותו חוג לקנות שם, ונראה שאם באמת מטרת הבעלים לההנות לאותו חוג בלבד, ודאי אסור, והוא יותר מגניבת דעת, שאפשר שיש בזה גם גניבת ממון, שהרי אין זה רוצה למרוח או להרויח פחות אלא עבור צבור זה, וכ"ש כשצריך גם לשקר לשם כך, אבל אם אין הבעלים מקפיד ומוכר לכל מי שנכנס מבלי לשאול, אף על פי שבאופן רשמי נקרא ע"ש חוג מסוים, מסתמא ע"ד כולם עשה. ומ"מ נראה שמותר לקנות לעצמו ולמכור אח"כ לאחר.

¹⁰ אלא שיש הרבה צרכניות שאע"פ שבאופן רשמי מיועד לחוג מסוים, למעשה מוכרים לכל הבא, ואם מוכרים במחיר הקרן ממש, נראה דדמיה למ"ש לעיל בשם הרמ"א שאם אינו עושה לשם ריוח אי אפשר לעכב עליו, אלא שבדרך כלל אין זה מחיר הקרן (ונראה שמה שמוסיפים עבור הוצאות העובדים ושכר דירה וכיוצא בזה הוי כמחיר הקרן, כדמוכח גבי נוי"ג באמונה, עי' פרק י) כי אם בריוח מועט, אם יש לדון בזה משום טובת הצבור, ונראה שלדעת כמה פוסקים יש בזה משום פסקא לחיותיה, וכמ"ש לעיל, וצ"ע.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

ג. מי שהיה כותלו סמוך לכותל חבירו לא יסמוך לו כותל

אחר אא"כ הרחיק ממנו ארבע אמות

הבא לסמוך¹¹ כותל בצד כותלו של חבירו, אף על פי שאין חלון בכותל חבירו שיהא בה דין הרחקה מחמת החלון, מכל מקום יש כאן דין הרחקה משום דייש, פירוש שבהילוך שהולכין אצל הכותל נידוש הקרקע ומתחזק ומתקשה יסוד הכותל¹², ואם יסמוך כותלו לא יהיה נידוש הכותל ונמצא מזיקו.

ושיערו חכמים דהרחקה זו צריכה להיות ארבע אמות, שיכולין הבריות ללכת שם בין הכתלים ולדוש ותתחזק הקרקע ותועיל לשני הכתלים להקשות יסודותם ולא ימוטו.

ו"א¹³ שלדעת הרמב"ם¹⁴ לא נאמר דין הרחקה זו אלא בכגון ראובן שהיה כותלו כבר סמוך לכותל שמעון כמין גאם כלומר בזוית של תשעים מעילת, ובא ראובן לעשות כותל שני כנגד כותל שמעון עד שיעשה הג' כתלים כמין בית, הרי שמעון מעכב עליו עד שירחיק מכנגדו ארבע אמות כדי שיהיה המקום בין שני הכתלים רחב כדי שידושו בו רבים ויתחזק הקרקע¹⁵, אבל בין שני כתלים לבדן אין צריך הרחקה זו, דבלאו הכי דשין שם בני אדם ותחזק הקרקע ביניהם, וי"א¹⁶ שגם בזה אסר הרמב"ם.

¹¹ שו"ע ונו"כ קנה יב

¹² אודות מאי דקיימא לן ד' אמות משום דוושא צל"ע אם זה גם כן בבנין כותל ארעי של קנים או טיש ותבן כבמקומות אלו ואולי אין זה רק בחומה או על כל פנים בבנינים שיש להם יסוד שקוע בארץ מה שאין כן בבנינים שאינם שקועים בארץ כלל אין שום יסוד להם וצל"ע בזה היטב. כסף הקדשים שם.

¹³ דעת הלבוש

¹⁴ פ"ט שכנים ה"ט

¹⁵ כלומר דוקא בכהאי גוונא דעל ידי שיהיה המקום צר ליכנס בין ג' כתלים אם היה סומך ראובן לכותל שמעון צריך הרחקה ארבע אמות

¹⁶ עיין דרישה [סעיף י"ג] שם דמש"כ הרמב"ם כמין גא"ם דכ"כ לרבנותא, דאע"פ דהיה שם לראובן כותל תחילה עשוי כמין גם, והוא מונע רוב העולם העוברים שם מליך סמוך לכותל שמעון, דאמו בשופטני עסקינן דילכו סמוך לו ויצטרכו אח"כ לסבב כל אורך כותל ראובן הסמוך ולחזור אח"כ פניהן וליך דרך העברתו, אפ"ה צריך ראובן להרחיק ד' אמות כשבא לבנות כותל שני (בצד) [נגד] כותל שמעון, ולא כעיר שושן [סעיף י"ב] ודבריו תמוהים ומסותרים מהגמרא [ב"ב כ"ב ע"ב] וכמו שכתבתי בדרישה, ע"ש. גם מור"ם על כרחך לא ס"ל הכי, שהרי כתב בסמוך בסעיף י"ד בהג"ה ז"ל, וכן אם כותל ראובן הולך ממזרח כו'. והוא מטעם דבדבר מועט כזה לא חיישינן לדוושא, כמ"ש הטור. מוכח מזה, דבבונה כותל כנגדו, אפילו בב' כותלים צריך הרחקה, וק"ל.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ד. החלונות בין מלמעלן בין מלמטן בין כנגדן ארבע אמות

כבר התבאר לעיל דף ב: שאין פותחין פתח¹⁷ כנגד פתח חבירו או חלון כנגד חלון חבירו, אפילו כששניהם מתרצים¹⁸, אלא ירחיק משהו לצדדים.

דף כב:

ה. מי שהיה כותלו סמוך לכותל חבירו ברחוק ארבע אמות

ונפל לא יסמוך לו כותל אחר אלא אם כן הרחיק ממנו ד'

אמות

מה שהתבאר¹⁹ בהרחקת הכותל ארבע אמות הוא אפילו אם היה לו כבר שם כותל זה ימים רבים ונידוש הקרקע ונפל הכותל, לא אמרינן כבר נידוש המקום ההוא ואין צריך עוד דוושא ויכול לסמוך, אלא אפילו הכי לא יסמוך כדי שתידוש הקרקע תחת היסוד.

ו. לא שנו אלא כותל גינה אבל כותל חצר אם בא לסמוך

סומך ... הא בעיר ישנה הא בעיר חדשה

¹⁷ שו"ע ונו"כ קנ"ד ג

¹⁸ ובשו"ע הרב ה' נזקי ממון סעיף יב כתב כן בשם יש אוסרים, שאין זו מדת צניעות שיראה זה תשמישו של זה כל היום, וכמ"ש חז"ל גבי בלעם ראה שאין פתחי אהליהם מכוונים זה כנגד זה, אמר ראויים הללו שתשרה עליה שכינה. ועכ"פ לא ידעתי למה נהגו בזמננו להקל בשכונות ושכונים לפתוח גם פתח כנגד פתח. ונראה שלא אמרו פתח כנגד פתח אלא כשמכוונים ממש, אבל כשיש הפרש קצת בריחוק או בגובה, שוב אין דינו אלא כחלון, ועוד נראה שפתח מרפסת אין דינו כפתח לענין זה, ומה שנהגו לעשות פתח כנגד פתח בחדר מדרגות, לכאורה תמוה, ואפשר שבזמננו בדרך כלל יש פרודור לפני הפתח, ושם אין תשמישים צנועים, ושוב אין דינו כפתח כנגד פתח, ועי' משכנות ישראל סי' לד. פתחי הושן חלק ו פרק יד הערה ד.

וכתב בכסף הקדשים שלא אסרו פתח כנגד פתח אלא בפתחי בתים שיש בהם תשמישים צנועים קבועים, אבל פתח חצר או פתח רפת אפשר שמותר בין לאוסרים מטעם איסור ובין מטעם קפידא.

¹⁹ שו"ע ונו"כ קנ"ה יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

במה דברים אמורים²⁰ שצריכין הרחקה בכותל גינה, שמתוך שאין דשין אותה מבפנים צריכה דישה מבחוץ, אי נמי בכותלי חצר ובעיר חדשה שהקרקע עדיין לא נידושה, אבל בעיר ישנה כבר נתחזקה ובונה כנגדה בלא הרחקה, ועד חמשים שנה²¹ מתקריא עיר חדשה, וי"א²² עד ששים שנה, ובית העשוי לדירה דינו כגינה שאין הרבה דשין בו מבפנים. שאין דרך בני אדם להלך בו אצל הכתלים לפי שנותנים שם תיבות וספסלים²³.

ז. מלמעלן כדי שלא יציץ ויראה מלמטן שלא יעמוד ויראה ומכנגדן שלא יאפיל ... בבא מן הצד ... כמלא רחב חלון ... במדיר את כותלו ... כאן מרוח אחת כאן משתי רוחות

כשם שיכול למחות במי שרוצה לפתוח חלון שלא יזיקנו בהיזק ראייה, כך מי שיש לו חלון יכול למחות במי שרוצה לבנות²⁴ כותל כנגד חלונו שלא יאפיל עליו²⁵, וצריך זה להרחיק את הכותל מכנגד החלון ד' אמות וכשהרחיק ד' אמות אף על פי שעדיין מאפיל עליו א"צ להרחיק יותר ויכול להגביה כמה שירצה, שכך שיערו חכמים הרחקה שלא יאפיל, וגם צריך להגביה ראש הכותל מעט לחלונו של זה ד' אמות כדי שלא יוכל לעמוד על

²⁰ שו"ע ונו"כ שם יג

²¹ יש לומדין זה מדכתיב בפרשת וירא [בראשית י"ט כ'] גבי לוט, שאמר, הנה נא העיר הזאת קרובה לנום שמה והיא מצער אמלטה נ"א שמה, ופירש רש"י קרובה, נתישבה מקרוב כו'. וקשה, הלא שם פירש רש"י שכבר עברו לה נ"א שנים והיתה ישיבתה בשנת נ"ב ואפ"ה קראה קרובה, ע"ש. ועיין דרישה [סעיף י"ג] שכתבת לשון המרדכי והמובא בציונים אות ל"א, וצ"ל] עד ס' שנה, ע"ש וצ"ע. סמ"ע שם לג

²² פשוט דטעות הוא במרדכי וצ"ל ס' שנה שהרי למד שם מפ"ב דכתובות דאיתא התם ס' שנה. ש"ך שם ט

²³ סמ"ע לג שם מהטור

²⁴ שו"ע ונו"כ קנד כא

²⁵ וכתב בפת"ש ס"ק יא בשם שו"ת שבוי"ח ח"א ס' קנט דה"ה אם נוסע אילנות סמוך לחלון דינו כמאפיל (וכ"כ בשו"ת חו"י סימן קצה), אלא שכתב שם שאם השמש מניע דרך הענפים אין זה האפלה, ורק באילן עב, וסיים שהוא לפי ראות עיני המורה. ומשמע מדברי הפוסקים שלא חישבו אלא לאורה, אבל לא לאויר, שהרי אף אם מרחיק ד' אמות שלא יאפיל מ"מ מונע אויר מהבית, ולפעמים האויר הוא חיוני עד שבמניעת האויר מפחית ערך הדירה, ולא מצאתי מי שיחשוש לזה, וצריך לומר דדוקא באורה נתנו חז"ל שיעור להרחקה, שכל חלון זוכה במדה של אורה הצריכה לבית, ואם באנו לתת שיעורים לאויר אין לדבר סוף, וכל הבונה בית יודע שיתכן שהאויר והאורה יצטמצמו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

ראש הכותל ולהסתכל דרך החלון²⁶, ואפילו בנג משופע צריך להרחיק. אף על פי שאין עליו תשמיש קבוע, לפעמים עולים עליו.

בנה הכותל למטה מכנגד חלונו של זה, צריך שיהא ד' אמות מראש הכותל עד תחתית החלון כדי שלא יעמוד על ראש הכותל ויציץ לתוך החלון, ואינו צריך להרחיק כלל²⁷. שכיון שהוא נמוך מן החלון אינו מאפיל עליו.

אם בונה כותל²⁸ בצד החלון, כגון שכותל שבו החלון הולך מזרח מערב, וכותל שבונה הוא צפון דרום. צריך להרחיק טפח מחלל החלון²⁹, ואם בונה משני צדדי החלון צריך להרחיק כרוחב החלון ועד שיהא ד' אמות³⁰ בין כותל לכותל והיינו שאם החלון פחות מד' אמות די בד' אמות בין כותל כותל, ואם הוא יותר מד' אמות צריך שיהא כרוחב החלון³¹, ואינו רשאי לסכך מעל החלון, אא"כ הרחיק הסיכוך ד' אמות מן החלון.

ויש להסתפק³² אם יכול למנוע מחבירו לתלות כביסה תוך ד' אמות של חלונו, שאפשר שדבר שאינו קבוע אינו בכלל מאפיל,

אינו יכול³³ למחות בשכנו שמדליק אור בחצר או בביתו ומאיר בלילה לתוך ביתו ומפריע לו לישן, כיון שיכול להאפיל שלא יכנס האור, ה"ו כיכול לתקן בקל שעל הניזק להרחיק עצמו.

²⁶ וכתב הסמ"ע בשם המ"מ בשם יש אומרים, ששיעור גובה ד' אמות מעל החלון הוא כשהרחיק ד' אמות או קצת יותר, אבל אם הרחיק הכותל הרבה, אין מועיל בהגבהה ד' אמות, דכל שהוא רחוק יותר יכול להסתכל לתוך החלון אף כגובה ד' אמות. וצריך להגביה יותר עד שלא יוכל לישב על הכותל ולהסתכל לתוך החלון

²⁷ שו"ע ונו"כ שם

²⁸ שו"ע ונו"כ שם כב

²⁹ ומ"ש ברמ"א שם ולא מן השקיפה, היינו שדרכם היה לעשות שפוע במלבנות שבצידי החלון כדי לראות דרך שם ממרחק באלכסון, וע"ז קאמר ששקיפה זו אינה בכלל החלון, וכתב שם הרמ"א שכל מי שיש לו חלון יכול לשקפו אח"כ, וא"צ ליטול רשות מחבירו, ולכן אין לו חוקה בשקיפה, ואינה בכלל רוחב החלון. ובערוה"ש כתב שה"ה שיכול זה להסיר השקיפה אם מפריעים לו לכותל, כיון שאין לו חוקה. וכתב בשו"ע שגם אם בונה מן הצד צריך להגביה ראש הכותל ד' אמות מעל לחלון משום היזק ראייה, או שכונס ראש הכותל כדי שלא יוכל לישב עליו ולהציץ. וצ"ע שלעיל גבי בונה כנגד החלון לא כתב עצה זו.

³⁰ שו"ע ונו"כ שם כג וסמ"ע וש"ך שם

³¹ ונראה פשוט שגם צריך להרחיק עוד טפח מן החלון, וכ"כ בפעמו"ז, ועי' בטור וב"י שיטות שאר הראשונים בזה. ועי' ערוה"ש, ובפעמו"ז מסתפק בחלון רחב ד' אמות אם צריך עוד הרחקת טפח, עיין שם.

וכתב הסמ"ע בשם הב"י שה"ה אם רוצה יכול לבנות ג' כתלים מסביב לחלון אם מרחיק ד' אמות בכל צד

³² פתחי חושן חלק ו פרק יד הערה נו

³³ פתחי חושן שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

אין בעל החלון³⁴ יכול לבא בטענה שאם יבנה כותל יסתיר ממנו הנוף.

ח. מרחיקין את הסולם מן השוכך ארבע אמות כדי שלא תקפוץ הנמייה

לא יעמיד³⁵ סולם סמוך לשוכך של חבירו תוך ד' אמות³⁶, שמא בשעת הנחת³⁷ הסולם תקפוץ נמייה (חיה המורפת יונים) לתוך השוכך³⁸.

ט. ואת הכותל מן המזחילה ד' אמות כדי שיהא זוקף את הסולם

מרחיקין את הכותל³⁹ מן המזחילה – צינו ניקוז⁴⁰ של חבירו ארבע אמות, כדי שיהיה לו מקום לבעל המזחילה לזקוף סולם לתקן המזחילה שלו לנקות

³⁴ וכ"כ הרלב"ח סימן מד במי שבנה כותל וע"י כך מונע משכנו מלהביט לשוק, שאינו יכול למנעו, שהיזק ראה שנינו ומניעת ראה לא שנינו

³⁵ שו"ע ונו"כ קנה מז

³⁶ כן הוא במשנה וברמב"ם ושו"ע, אבל הטור כתב שצריך להרחיק הסולם מן הכותל, שיהא אויר ד' אמות בין הסולם לכותל, ודייקן הפרישה והב"ח דס"ל שאף כשיש ד' אמות בין סולם לשוכך, יש לחוש שמא תקפוץ הנמייה מן הסולם לכותל ומכותל לשוכך. והב"ח הכריע כדעת הטור, אבל הפרישה וכן בסמ"ע ס"ק לו שמדברי הרמב"ן והר"ן וכן מלשון הרמב"ם והשו"ע משמע דלא כהטור.

³⁷ ויש לעיין לפי מה שיתבאר להלן שעיקר החשש הוא משום שמא תקפוץ הנמייה בשעת הנחת הסולם, א"כ אם כבר העמיד הסולם, אפשר שאין מחייבין אותו לסלקו, וקצת יש לדיין כן בלשון רש"י במשנה שכתב וחבירו בא והעמיד סולם צריך שירחיק הסולם מן השוכך, ומשמע שאף לאחר שהעמיד חייב לסלקו, וצ"ע.

³⁸ דאי לאו משום חשש זה לא היה צריך להרחיק משום שאינו בכלל גירי דיליה, ומ"מ פטור מלשלם משום שאינו אלא גרמא. ובש"מ בדף כו ע"א כתב בשם תוספות שאנ"ן דמ"ש זמנין בהדי דמנה, היינו שהנמייה כבר על הסולם, ובהנחת הסולם מקרב הנמייה אל השוכך, ולכן חשיב גיריה דיליה, אלא שהוקשה לו דא"כ יתחייב מדין אשו, ותיירץ דלא הוי ברי הויקא כל כך. ודבריו צ"ע. ועי' חזו"א ב"ב סימן י סק"א. ועדיין צ"ע שיתחייב מדין מעמיד בהמה ע"ג קמת חבירו. ויש לעיין באם קפצה נמייה שלא בשעת העמדת הסולם, אלא לאחר מכאן, אם הוי בכלל גרמא, ומסברא נראה שאף גרמא אינו, ולא דמי לאילן ובור שכתב הנ"י שהוא בכלל גרמא אלא שאינו חייב להרחיק משום שאין השרשים באים אלא לאחר מכאן, דשאני התם שמעשה הנזק מתחיל מיד, אלא דלא חשיב גיריה משום שהשרשים אינם בעולם עדיין, ומ"מ הוי גרמא. משא"כ בהעמדת הסולם אינו עושה שום מעשה נזק. פתחי חושן חלק ו פרק יג הערה כט

³⁹ שו"ע ונו"כ שם יז

⁴⁰ הצינור נעשה באופן שהמים הבאים אל תוכו יתרחקו על ידו מליפול סמוך להכותל, בין שידבק הצינור למזחילה העשויה כמדת אורך גנו וע"י הצינור יורחקו מי הגשמים מהכותל, בין שמעמיד הצינור בחלון ביתו ושופך לתוכו השופכין מי תשמישו של ביתו וירוחקו על ידו מהכותל, סמ"ע קנג מז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

אותה מן העפר⁴¹ היורד עם המטר מן הגג הואיל והחזיק בה⁴². ויש אומרים⁴³ לענין שאם קנה ממנו סתם מקום כדי לעלות למזחילתו, או צריך להניח לו מקום שיעור זקיפת סולם והוא ארבע אמות, אבל בלא קניית מקום במה ישתעבד זה לו, שיתן לו ארבע אמות בהצירו לצורך תיקון מזחילתו.

י. מודי רבי יוסי בגירי דידיה ה"נ זמנין דבהדי דמנח ליה

יתבא בחור וקפצה

כבר התבאר לעיל דף יז. שאסור להזיק⁴⁴ ממון חבירו או לגרום לו נזק אפילו כשמשתמש בתוך שלו תשמיש הצריך לו וממנו נמשך נזק⁴⁵ לשכנו הקרוב אל ביתו, כי⁴⁶ דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, והקפידה תורה שלא יעשה אדם בתוך שלו דבר הגורם הזיק לחבירו, ואפילו אינו מזיק עתה אסור לו לעשות אפילו בתוך שלו דבר העלול לבא לידי נזק⁴⁷, ואינו יכול שלא להרחיק הנזק ולומר שאם יבא נזק ישלם⁴⁸, וכן אסור לעשות תשמיש בשלו שיגרום צער לשכנו. כגון עשן או ריח רע, או שמטרידו, וכמו שיתבאר להלן

⁴¹ סמ"ע קנה למ

⁴² ל' הרמב"ם פ"ט מהל' שכנים דין ח' וכו' ה"ה ר"ל ביון שהחזיק במזחילה נקנה לו מקום חבירו שצריך להרחיק ד"א כדי שיוכל לזקוף הסולם אף ע"פ שיכול לבנות תחתיה (כמבואר בסימן קנ"ג ס"ח) דבנין שתחתיה אינו מעכב על הסולם אבל סמוך לה מעכב אלא א"כ הרחיק ולזה הסכים הרשב"א בסוף ימיו דמזחילה חזקה לעצמו לכל תיקונה דאי לא מתקן לה גם היא אינו מקלחת הא למה הדבר דומה לחלון העשוי לאורה שהיא ראי' להרחקת הכותל ד' אמות בחצר חבירו וכן ג"כ המזחילה. באר הגולה שם צ

⁴³ רמ"א שם כתוס' שם ד"ה כדי

⁴⁴ לשון שו"ע הרב ה' נזקי ממון סעיף יד וכבר התבאר זה בב"מ קיז.

⁴⁵ ומדברי הרמב"ן והרשב"א בב"ב דף כו ע"א בההיא דרב יוסף נראה שאפילו בדבר שאינו גירי דיליה ראוי לחסיד להרחיק לפני משורת הדין שלא יזיק לחבירו, עיין שם

⁴⁶ ובחזו"א כתב שעיקרי דיני שכנים נמסרו לחכמים לקבוע מה נקרא עושה בתוך שלו, ואחרי הכרעתם הוי דין תורה. ומסברא נראה שגם בזה יש לנהוג עפ"י הכלל מה דעלך סני לחברך לא תעביד, ובזה ימנעו הרבה סכסוכי שכנים.

⁴⁷ כדמוכח בהא דתנור וכיוצא בזה, אף על פי שאינו מזיק, אלא שמא יזיק.

⁴⁸ מבואר בכמה מקומות בפוסקים. וכתב בסמ"ע סימן קנה סק"ג שמא לא יהיה לו לשלם, וגם אינם רוצים לירד עמו בדינא ודיינא, או לטרוח ולבנות, ושמא יהיו זמן בלא דירה ויצטרך הניזק למלטל עצמו מדירה לדירה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

במה דברים אמורים כשהנזק נמשך ממעשיו או מכחו, אבל אם אין הנזק נמשך ממעשיו או מכחו, אלא מאליו בא, אינו חייב למנוע מלהשתמש בתוך שלו⁴⁹.

וכל שיש דינא דמלכותא שעל המזיק להרחיק, אזלינן בתריה וחייב להרחיק⁵⁰.

⁴⁹ בנמרא הא אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא הוה אמר מודה ר' יוסי בנירי דיליה ומוכת מדברי הראשונים (כהא דמרחיקין כותל מכותל חבירו (כדף כב ע"א) בתוס' לספרת הר"ח והרא"ש הרא"ש, ומהר"י מיגש והרשב"א דגם גרמא דגיריה הוי בכלל גיריה לענין הרחקה, ובנ"י סיכס הלכה זו וכתב, נמצא שהנזקין מתחלקים לג' דינים, לר' יוסי דהלכתא כוותיה בהני דהווי גיריה ממש חייב להרחיק ואם הזיק חייב לשלם, השני באלו שהם גרמא (דגיריה) חייב להרחיק אף על פי שאם הזיק פטור מלשלם, השלישי שמותר לקרב כמו אילן ובור, וכ"ש שפטור מלשלם כשמזיק בשרשיו דהא גרמא בנזקין פטור, ע"כ. ומדבריו משמע שיש סוג גרמא שאינו חייב להרחיק כשאינו בגדר גיריה, והיינו דומיא דבור ואילן שהשרשים באים לאחר מכן, ויש לעיין במ"ש הרמ"א סימן שפו סעיף ג שבכל גרמא בנזקין כופין אותו לסלק, וצריך לפרש דהיינו כשיש בו משום גיריה, או דאיירי שלא בנזקי שכנים, שמסברא נראה דלכו"ע ובכל אופן חייב המזיק להרחיק, אמנם הרא"ש בתשובה (כלל קח סימן י, הביאו הרמ"א בסימן קנה סעיף כ), כתב סברות אחרות בהך דהרחקת נזיקין, שאף לר' דאמר על הנזק להרחיק את עצמו היכא דלא הוי גירא דיליה, מודה היכא דנפיש הזיקא דשמעון, וגם תשמיש של שמעון קבוע ואי אפשר לו לסלק עצמו, וכתב, והמדקדק בפ' לא יחפור יראה דשיערו חכמים בכל דבר ודבר לפי מה שראוי להזיק, והיכא שידוע קצב וסכום עד היכן ראוי להזיק כתבו השיעורים. והיכא שאין ידוע כתבו בכדי שלא יזיק, כי דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום, והקפידה תורה שלא יעשה אדם בתוך שלו דבר הגורם הזיק לחבירו וכו', עיין שם. הרי שצירף הרא"ש סברות נוספות כדיני חיוב הרחקה, שאינם תלויים ממש בנירי ולא גירי, ותלוי במציאות ההרחקות על מי נוח יותר להרחיק את עצמו. ובהגהמ"י פ"י משכנים הלכה ה הביא בשם הריצב"א דלא אמר ר' יוסי על הנזק להרחיק עצמו אלא בדברים שהם עיקר ישוב או דירה או תשמיש, שאין לו למזיק להניח ישובו או דירתו, ומביא גם בשם הירושלמי דמשמע כן, ובאבן האזל פ"י משכנים נראה שמשוה סברת הרא"ש עם סברת הריצב"א, ועי"ש שהאריך בהלכה זו.

⁵⁰ בשו"ת בית יצחק חו"מ סימן עח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

